

Colecția: **secretele bucureștilor**
Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

Personaje ciudate și pitorești care au scris istorie pe malul Dâmboviței/ evocate de Dan-Silviu Boerescu. -

București : Integral, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-016-9

821.135.1

© INTEGRAL, 2017

Editor: Costel POSTOLACHE
Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la *Societatea Tipografică Filaret S.A.*

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-016-9

Cuprins

PERSONAJE CIUDATE ȘI PITOREȘTI CARE AU SCRIS ISTORIE PE MALUL DÂMBOVIȚEI

Migu Văcărescu - "al Bucureștilor"	13
Anton Panaitolion) Petroveanu "Cel isteț ca un proverb" și controversa partiturii muzicale a înmulțirii naționale	23
Marius Bel - neaștut, hângiu, cămătar, diplomat, spion, agent dublu, dragoman etc.	61
Colonel Grigore Lăcusteanu și "vagabondii" de la 1846	79
Gabi Moșe și prețul corcaci și unei perechi de ghete pe Ulița Franțuzească	91
Ionel Ivoșcanu - teribilul "păcător" al secolului XX de pe Calea Victoriei	93

PERSONALE CIUDATE ȘI PITOREȘTI CARE AU SCRIS ISTORIE PE MALUL DAMBOVIȚEI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BORESCU, DAN ILIYIU

Docu-drame și mituri dintr-o
evocare de Dan Iliu Boreescu

București : Integral, 2017

Contine bibliografie

ISBN 978-606-992-016-1

821.735.1

INTEGRAL, 2017

Editor: Casa PASTOLACHE

Telefon: 0769 301 882

Tipărit la: Nevoșina, Tipografia „Libris” S.R.L.

Orice reprezentare, totală sau parțială, a acestui lucrări,

fără acordul scris al editorului, este strict interzisă.

Toate drepturile sunt rezervate conform Legii dreptului de autor.

INTEGRAL

Cuprins

N. T. Orășanu – cumplitul polițai și hâtrul gazetar care a botezat mititeii. Viața dublă a lui Nichipercea / Sărsăilă	7
Mișu Văcărescu – Claymoor – cronicarul de high-life al Bucureștilor de altădată	13
Anton Pann(oleon) Petroveanu, „cel isteț ca un proverb”, și controversa partiturii muzicale a imnului național	33
Manuc Bei – negustor, hangiu, cămătar, diplomat, spion, agent dublu, dragoman etc.!	61
Colonel Grigore Lăcusteanu și „vagabonții” de la 1848	79
Cilibi Moise și prețul corect al unei perechi de ghete pe Ulița Franțuzească	91
Ionel Isvoranu – teribilul „prădător al sexului frumos” de pe Calea Victoriei	93

Epoopea lui Hagi Tudorache,
 starostele negustorilor cu
 amănuntul din Europa de Răsărit 101

Excentricul Constantin Dudesco, „Cocoșatul”
 de la Sfinții Apostoli, care a uimit,
 deopotrivă, Parisul și Bucureștii 107

Alexandru Osvald Teodoreanu sau „Păstorel”,
 nașul Sandei Marin și al culturii gastronomice
 românești moderne – epigrama fără de sfârșit 113

Lămuriri bibliografice 137

N. T. Orășanu – cumplitul polițai și hâtrul gazetar care a botezat mititeii. Viața dublă a lui Nichipercea / Sărsăilă

Ciudate pot fi interferențele dintre pasiune și datorie din viața unui om, fie el și comisar de poliție! Un polițai care a descoperit un complot de stat, însă demult consacrat în istorie nu ca performant specialist în domeniul informativ ci drept un umorist coroziv, care făcea deliciul publicului în revistele umoristice din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, și care – bașca! – a dăruit Bucureștilor și României de-a pururi cea mai savuroasă și, la propriu, mustoasă titlatură culinară populară.

La capătul dinspre centrul orașului al Podului Calitei, chiar la poalele Dealului Mitropoliei, povestește Aurora Nicolau în cartea *Tainica inimă a Bucureștilor*, avea să locuiască o bună bucată din viața lui extrovertitul ziarist satiric și, totodată, discretul comisar de poliție Nicolae T. Orășanu (1833-1890), alias „Nichipercea” sau „Sărsăilă”, cel care avea să rămână în istorie drept nașul incontestabil al mititeilor românești.

Înzestrat cu harul ironiei, Orășanu a fost redactor șef sau colaborator de lux al revistelor umoristice mult gustate în epocă, cu nume amuzante, care au scris istorie în subconștientul colectiv, precum „Nichipercea”, „Daracul”, „Țânțarul”, „Urzicătorul” sau „Sărșăilă”, folosind o mulțime de pseudonime gustate de contemporanii săi: „Iago”, „Ioana lui Vișan, Văduvă” „Netto”, „Nicor”, „Odobășa”, „Orășenescu”, „Cetățenescu N.T.”, „Palicariopolu G.” și, desigur, „Nichipercea”.

La faimoasa tavernă a lui Iordache N. Ionescu de pe Strada Covaci, numerele 3-5, Orășanu avea întotdeauna rezervată masa cu numărul 5, situată pe terasă, și care, în cinstea sa, era denumită a „ziariștilor”. Restaurantul era faimos în perioada 1870-1890, renumele datorându-se atât mâncărilor tradiționale delicioase, cât și atmosferei întreținute de cei mai celebri lăutari ai vremii: Cristache Ciolac, Nicolae Buică, Lică Ștefănescu sau Fănică Luca. Localul era frecventat, printre alții, și de Ion Luca Caragiale, George Enescu, George Ranetti, dar și de numeroși străini, îndeosebi francezi și englezi.

Tot aici, dincolo de inerentele controversate, se pare că au fost inventați și celebrii *mici* sau *mititei* (cârnați mai mici decât cei obișnuiți). Se spune că într-o zi, copleșit de mulțimea mușteriiilor, Iordache rămâne fără mațele necesare fabricării vestiților cârnați lungi, „cu piele”. În disperare de cauză și dornic să satisfacă exigențele clienților săi, patronul amestecă carnea de oaie cu cea de porc, născocind la repezeală niște cârnați mici, fără înveliș, pe care îi aruncă pe grătarul încins. Succesul e imediat și de lungă durată. Micii

intră în gastronomia românească la loc de cinste, devenind, probabil, emblema culinară a Bucureștilor. (Se spune că, în perioada interbelică, aviatorii recunoșteau orașul după fumul gros al grătarelor de mititei care funcționau neîntrerupt, zi și noapte.)

Deși toată lumea cunoștea localul drept *La Iordache*, după numele proprietarului, denumirea oficială, identificată și pe firmă, era *La trei frunze de viță*. Dintr-o reclamă publicată într-un ziar al epocii, aflăm că restaurantul aparținea lui „Jordache N. Ionescu” și se lauda cu un „Mare depou /depozit, din fr. *dépôt* / de vinuri indigene și streine”, bașca „Rom, Jamaica, Cognac”, plus „Liqueruri și Unt-De-Lemn veritabil de Niza” (Nisa). Anunțul publicitar se încheia fără niciun echivoc: „Se recomandă asemenea și o bucătărie escelentă”!

Localul – despre care, în *Bucureștii de altădată*, Constantin Bacalbașa ne spune că „era un mic birtuleț instalat într-o căsuță mărunță, unde intrai aplecându-te spre a nu te lovi cu capul de pragul ușii”, își făcuse „reputația unui restaurant unde se mănâncă bune fripturi, buni cârnați și «bune mâncări»” – mai era cunoscut, deloc întâmplător, și ca *La Idee*, pornind de la o sintagmă a unui cunoscut umorist” (N. T. Orășanu, supranumit Nichipercea, după numele unui ziar umoristic pe care l-a redactat sub domnia lui Cuza-Vodă).

Stând mai mult la cârciumă decât acasă, „într-o bună dimineață, lui N. T. Orășanu îi veni ideea să alcătuiască un vocabular original de mâncări. Și lucrul fu făcut. Acest vocabular făcu, în bună parte, popularitatea restaurantului.

Și iată de ce. Lista de mâncări, începea cu țuica, urma cu celelalte pregătiri și sfârșea cu vinurile. Pe cât ne aducem aminte, iată o parte din aceste supranume: Țuica: *O idee*. Apa: *O naturală*. Pâinea: *Abundența*. Scobitoarea: *O baionetă*. Ardeii roșu: *O torpilă*. Varză acră: *Origine de Belgrad*. Gheața: *Cremă de Siberia*. Cârnați mici: *Mititei*. Cârnatul mare cu piele: *Patrician*. Fleica: *O inocentă*. Cafeaua turcească: *Un taifas*. Un litru de vin cu o sticlă de borviz: *O baterie*. Paharele care însoțeau bateria: *Semiplutoane*. Tacâmul: *Regulamentul*. Plata: *Protocolul*. Etc.

Dintre toate aceste numiri, toate au pierit încetul cu încetul, numai două au supraviețuit, ceva mai mult; au fost adoptate la toate restaurantele, grădinile, cârciumile, bodegile; acestea sunt *bateria și mititeii*. Până la un punct, pe ici pe colo, mai trăiesc încă și patricienii, iar «protocolul» se mai aude, câteodată, la lordache”.

Însă „petrecărețul Orășanu” nu era doar un simplu consumator, ci, totodată, un spion al puterii, infiltrat în mediul boem. De altfel, postul său de polițai șef, chestor al celui mai important sector al Capitalei, cel de Roșu, nu a fost niciodată în pericol, dimpotrivă. De altfel, meseria de polițai reprezenta o tradiție de familie: „Străbunul lui, stolnicul Giani Orășanu, îl adăpostise pe Tudor Vladimirescu, fiind om de mare încredere al îndrăznețului pandur, iar tatăl său, pitarul Teodor Orășanu, nepot al stolnicului, făcuse parte din Tribunalul Polițienesc sub sceptrul lui Barbu Știrbey”.

Din postura de om de lume, Orășanu „aflase multe, ca de pildă de complotul pus la cale de amicul Eugeniu Carada la 11 februarie 1866, sau de jalnica mișcare

din august 1870, plănuită de același năbădăios amic contra lui Carol I. Dacă, în primul caz, nota lui informativă a fost ignorată de Cuza, fiindcă depășise sorocul celor 7 ani de domnie și nu mai avea motive de luptă, în cel de-al doilea caz, *biletelul*, argumentat de telegramele căpitanului Candiano-Popescu interceptate la Predeal, a condus la arestarea a 41 de oameni în frunte cu I.C.Brătianu”. Directorul de la Închisoarea Văcărești i se adresa aceluiași Orășanu cu „Să trăiți, domn comisar”! Azi, poate părea curios că în cazul inventatorului lui Nichipercea „toată lumea vedea în el doar pe adversarul puterii și pe dușmanul ireductibil al ciocoimii, bineînțeles de pe poziția boierului cu sânge albastru și niciodată polițaiul, cu toate că el îi ancheta personal pe cei arestați în perimetrul Centrului Capitalei”... Se poate spune că eșecul conspirației din vara lui 1870 – „Republica de la Ploiești” ironizată de Caragiale în nuvela *Boborul* și în comedia *Conu Leonida față cu reacțiunea* – se datorează și informațiilor căpătate de Orășanu de prin cârciumile în care se adunau conspiratorii cheflii.

Băiete, mai adu o baterie și vreo zece mititei!